

TÉZISEK

az építész mester (Doctor of Liberal Arts, DLA) fokozat
elérésére irányuló eljáráshoz

Jelölt neve: Perényi Tamás okl. építészmérnök
Az értekezés címe: Szakrális elemek az építészetben
Mestermunka: Lakó- és irodaház – Budapest, II. Ürömi u. 8.

Budapest, 1999

Építészeti leírás a Budapest, II. ker. Ürömi út 8. sz. alatti foghíj beépítéséhez

---

A telket egy autóelektronikai berendezésekkel, azok nagykereskedelmével foglalkozó kis cég vette meg. A céget tulajdonló házaspáron kívül még 6-8 ember dolgozik itt.

Igényük szerint a földszinten kellett elhelyezni egy kisebb üzletet, a szintben hozzákapcsolódó szervizhelyiséggel, s az emeleten kapott helyet az egyterű iroda egy kisebb tárgyalóval. A két szint között az épület fölépcsőházától független belső lépcső jelenti az összeköttetést.

Az első két szint ki is elégíti teljesen a cég igényeit, a további szinteken (II. emelet, tetőtér) kiadható lakásokat kellett tervezni úgy, hogy a legfelső lakás távlatban a tulajdonos házaspár időskori otthona lesz.

Az előírt minimális számú gépkocsiparkoló nem fért el a pincében, így egy billenthető rámpa segítségével a belső udvar szintjére is be lehet állni; az udvar hátsókert felőli oldalán egy kétállásos támfalgarázs kapott helyet.

A szomszéd épületek pinceszintje a járdaszint alatt 1 méterrel húzódik, ezt követte a tervezett pinceszint is, így elkerülhetővé vált a drága résfalazás, ill. aláalapozás. Az üzlethelyiség amúgy sem igényelte a közvetlen utcai kapcsolatot, mert az elsősorban a kiskereskedők részére fog bemutatóterként, ill. tárgyalóként szolgálni.

A telek beépíthetőségét (50%) nem használtuk ki, a szomszédos épület hátsó szárnyai lakásainak benapozottságát ezáltal biztosítani lehetett.

A lépcsőház hátsó udvar felé eső, lapostetős lefedése alkalmas a légkondicionáló kültéri egységének elhelyezésére.

A tervezett épület környezete (régi és új házak) nagyon heterogén: a kisebb számú, régebbi épületek viszonylag egységes összképével ellentétben az elmúlt években épített házakat egymástól teljesen eltérő építészeti szemlélettel és eszköztárral tervezték. A különböző tömegképzésű, anyagú, színvilágú házak – építészeti minőségüktől függetlenül – nyugtalan, zavaró összképet mutatnak.

A tervezett épület ezért – szándékom szerint – nyugalmat és stabilitást kell, hogy mutasson, dominánsan szimmetrikus és fehér utcai homlokzata is ezt a célt kívánja erősíteni. (Annak ellenére szimmetrikus a házat reprezentáló utcai homlokzat, hogy ez nem következik egyértelműen az alaprajzi struktúrából; az aszimmetrikus tervváltozatok az utcakép vibrálását növelték.)

Az utcai homlokzat szerkesztésének kiinduló eleme a négyzet volt, hiszen mind a telek szélessége, mind a megengedett homlokzatmagasság egyaránt 10,5 méter. Az utcára néző funkciók (üzlethelyiség, egyterű iroda, nappali) nagyméretű ablakokat igényeltek, melyek szinte szétfeszítették a nem túl nagy homlokzati felületet. A homlokzati elemek elhelyezésének összefogására egy régi szerkesztési elvet alkalmaztam: Serlio templombejárat szerkesztésének felhasználásával a sík homlokzat egy minimális plasztikát kapott, s az egymással vetélkedő ablakok helyzete is egyértelművé vált.

A „kapuzat” (és a lábazat) sárgás színű, ürömi kőburkolatot kapott, s ez a kőburkolat jelenik meg a hátsó homlokzatok ablakközein is.

Az utcai homlokzatot lezáró párkány résnyire elválnak a homlokzati síktól, jelezve ezzel a homlokzati mező önállóságát, szerkesztettségét.

Tézisek

---

1. Az építészettörténet egyik legmeghatározóbb folyamata a profanizáció, azaz az idők folyamán egyre csökkent az épületek belső kisugárzása, szakrális tartalma.
2. A szakrális tartalom – mely a XX. századra szinte teljesen eltűnt, s melynek pontos leképezése a modern építészet – hiánya számtalan építészeti szemléletet, ideológiát szült, melyek azonban a hiányérzetet megszüntetni nem tudták.
3. A különböző ideológiák építészeti megjelenései jól tükrözik a valóságot, ennyiben megfelelnek az építészet azon kívánalmának, hogy az a korszellem hű lenyomata legyen.
4. Az ideológiák fő jellemzője az intellektualitás, ezért értékítéletük is csak esztétikai-rationális kategóriákkal írhatóak le.
5. A szakrális tartalom építészeti eszközökkel nem visszahozható (ebben az esetben csupán egy újabb ideológia válna belőle), szemléletünk változása hozhat olyan eredményt, mely a teljességet legalább csírájában magában foglaló építészet felé mutat

Részlet a DLA-értekezés (Szakrális elemek az építészetben) bevezetőjéből:

A tervezési munka során mindannyian támpontokat keresünk. Olyan útjelző táblákat állítunk fel magunknak, amelyek egyrészt szűkítik a lehetséges megoldások körét, másrészt közelebb visznek minket a még csak a képzeletünkben homályosan létező kép megvalósítása felé.

Ilyen támpont lehet a környezet, a funkció, a megbízói igény, a választható és választott szerkezet, anyag stb., amelyeket ha kiegészítünk egy – egzaktul nehezen leírható – „kulturált esztétikai megjelenéssel”, építészeti tervet kaphatunk.

„Igényesebb” tervezők még ennél is tovább mennek: hiányérzetük megszüntetésére ideológiát keresnek vagy gyártanak, amely a különálló támpontokat egységbe forrasztja, s ezáltal – vélhetőleg – nemcsak anyagi, hanem szellemi értelemben is megtervezett ház születhet. Az ideológia tehát vonzó támpont: kiemeli a tervezés menetét a materiális szürkeségből, s azt az érzetet kelti, hogy a terv, s majdan a ház is globálisabb összefüggésrendszerbe kerül, szellemi kisugárzása lesz, ami időtlenséget és magasztosságot jelent.

A földhözragadt tervező és az ideológikusan dolgozó tervező is tud csúnya és szép házat tervezni. Ha ez utóbbi sikerül, akkor dicsérjük az építészt: „jó arányú” lett a ház, „ügyes az anyagválasztás”, „harmonikusak a színek”, „eltaláltak a tömegkapcsolatok” és így tovább.

Értékítéletünk biztosnak tűnő jelzői azonban bizonytalanná, sőt egyenesen használhatatlanná válnak, ha egy régi korból származó épületet akarunk ezekkel méltatni. Egy szép, tornácos parasztház esetében ha feltesszük a kérdést: miért tetszik?, abszurd lenne az előbbi jelzőkkel válaszolni. Annyit tudunk csak mondani, hogy „szeretem”, „közel áll hozzám”, „melegséget sugároz”, annak

ellenére, hogy tudjuk, lehet, hogy vizesek a falai, a padló döngölt földből van, az ablakai kicsik, s funkcionálisan sem megfelelő már.

Az új és a régi házra is azt mondjuk: tetszik, a miértre azonban már eltérő a válasz. A mai ház esetében esztétikai, racionális kategóriákkal dicsérik, míg a régi ház esetében érzelmi, lelki kategóriák a mértékadóak. Bizonytalankodásunk ezekkel a régi épületekkel kapcsolatban azzal magyarázható, hogy érzünk egy olyan kisugárzást, belső tartalmat, amit nehéz megfogalmazni, amit nem lehet egy racionális elemzésbe beilleszteni.

Ezt a belső tartalmat nevezem én szent, szakrális tartalomnak és úgy látom, hogy az építészettörténetnek (és talán a történelemnek is) a legfontosabb eleme ennek a szakrális tartalomnak a folyamatos csökkenése volt.

A profanizáció szinte tökéletes leképzése volt a modern építészet, amely elveiben ugyan az emberiség körülményeinek jobbításán fáradozott, eszközeit azonban csak az ok-okozati összefüggés precíz betartásában, a tudomány mindenhatóságában kereste. Sőt, úgy vélem, hogy a modern építészetet felváltó poszt-modern sem csak a modernizmus sivárságát, szűk építészeti eszköztárát igyekezett megszüntetni és egy „összetettebb és ellentmondásosabb” építészetet létrehozni, hanem – tudat alatt – egy hiányérzetre próbált választ keresni, mely hiányérzet a szakralitás teljes eltűnéséből fakadt. A poszt-modernizmus gyors kifáradásának okát is abban látom, hogy az említett hiányérzetet megszüntetni, de még csökkenteni sem tudta; reflexiói elsősorban formai jellegűek voltak.

Nemcsak elviekben, hanem a gyakorlati munkáim során is azt tapasztalom, hogy az építészek és megbízóik értékítélete között óriási a szakadék; a megítélés alapja elsősorban intellektuális jellegű és hiányzik az az elvesztett közös alap, amely a dolgokat, így a házakat is a maguk teljességében szemlélte.

Nem építészeti hiba az, ha olyan házak születnek, melyek csak intellektuálisan, fizikai-szellemi síkon értelmezhetőek, s amelyekre a nem építészek nem tudják azt mondani, hogy „közel áll hozzám”. Nem változtatható meg a szemlélet, a szemléletünk sem egyik napról a másikra, még akkor sem, ha az akarat megvan hozzá, de bizonyos vagyok abban, hogy csak akkor tudunk majd olyan belső tartalommal és kisugárzással bíró házakat tervezni, mikor a gondolkodásunk újra a teljesség felé fog fordulni.

Szakmai tevékenység

Magasépítési munkák (Váti):

- Pestlőrinc, Flór F. utcai 46 lakásos lakóegyüttes engedélyezési és kiviteli tervei – 1985 (tervezőtárs: Zsáry Zoltán); megépült
- Kecskemét 60 lakásos lakóépület engedélyezési tervei – 1987 (tervezőtárs: Zsáry Z., Kotsis I., Masznyik Cs.)
- Bp. II.ker. Csatárka utcai lakóegyüttes tervdokumentációja – 1987 (vez. ter. Zsáry Z.)
- Bp. III. ker. Pusztadombi úti 250 lakásos lakótelep engedélyezési tervdokumentációja – 1988 (vez.terv.: Zsáry Z.)
- Bp. Palace szálló rekonstrukciójának és bővítésének engedélyezési terve – 1989 (vez. ter.:. Szendrő P.)

Várostervezési munkák (Váti):

- Székesfehérvár Öreghegy r.r.t. – 1985 (vez. ter.:. Zsáry Z.)
- Csepel belváros rehabilitációs r.r.t. – 1986 (tervezőtárs: Zsáry Z.)
- Székesfehérvár Palotaváros IV. ütem rendezési és beépítési terve – 1986
- Bp. III. ker. Mátyás király út menti területek rrt. – 1987 (vez. ter. S. Zlamál I.)
- Keszthely Szendrey-telep (Újmajor) fejlesztési tanulmányterv – 1987
- Sopronbánfalva r.r.t. – 1987 (vez. ter.:. S. Zlamál I.)
- Sopron 84-es elkerülő út építészeti rendezése – 1988 (vez. ter.:. S.Zlamál I.)

Magasépítési munkák (magántervezés):

- Bp. II. ker. Hűvösvölgyi út Gulyás-party csárda rekonstrukciója ill. bővítése – 1985 (vez.terv.: Dr. Tasnádi L.), megépült
- Bp. Budaörsi út Rubin 66 apartmanos szálloda engedélyezési és kiviteli tervei – 1989 (tervezőtárs: Fábíán L., Szily F., ifj. Vámosy F.) megépült
- Szolnok Olajbányász Sportegyesület új tornacsarnoka engedélyezési és kiviteli tervei – 1987 (vez.terv.: Dr. Tasnádi L.)
- Pesthidegkút apartmanfalu szolgáltatóház engedélyezési tervei (vez. ter.:. Sárvári I., tervezőtárs: Tóth Z.)
- Bp. Murányi utcai 250 szobás szálloda engedélyezési tervei – 1991 (tervezőtárs: Szily F.)
- Bp. II. ker. Hármashatárhegy sportszálló és fitness-center tanulmányterv – 1992
- Bp. XVIII. ker. MALÉV lakóegyüttes engedélyezési és kiviteli tervei – 1988 (tervezőtárs: Zsáry Z.), megépült
- Bp. Alacskai út 160 lakásos lakóegyüttes engedélyezési terve – 1989 (tervezőtárs: Zsáry Z., Palotai T.), megépült
- Bp. Kőbánya Opel autószalon belsőépítészeti tervei – 1991 (tervezőtárs: Fülöp Gy.), megépült
- Budajenő 200 lakásos lakóegyüttes beépítési ter. – 1992 (tervezőtárs: Fülöp Gyula)
- MOL benzinkutak kiegészítő elemeinek tervei – 1993
- Bp. Donáti u. apartmanok és irodák engedélyezési és kiviteli tervei – 1994 (tervezőtárs: Fülöp Gy.), megépült
- Siófok halászcárda – 1994 (tervezőtárs: Fülöp Gy.)
- Bp. IX. ker. Táblás utcai irodaház átalakítása, belsőépítészete – 1996, megépült
- Bp. IX. ker. Táblás utcai raktárépület tanulmányterve – 1996

- Bp. XIII. ker. Kassák L. utcai irodaház engedélyezési terve – 1996
- Bp. IX. ker. Táblás u. Renault-szalón tanulmányterve – 1998
- Bp. II. ker. Ürömi út lakó- és irodaház engedélyezési és kiviteli tervei – 1998
- Családi házak, társasházak Bp. II., XII., XVI., XVIII., XIX, XXII.. ker., Biatorbágy, Üröm

Pályázatokon való részvétel:

- Szigetszentmiklós IV. díj (tervezőtárs: Tóth Z.) – 1985
- Örs-vezér téri új Sugár üzletközpont IV. díj (tervezőtárs: Zsáry Z., Palotai T.) – 1987
- Gyula Szabadidő-központ megvétel (vez. terv.: Szendrő P.) – 1987
- Kecskemét Budai-kapu épületegyüttes I. díj (tervezőtárs: Zsáry Z., Kotsis I., Masznyik Cs.) – 1987
- Firenze, santa Croce negyed nemzetközi tervpályázat (tervezőtárs: S. Zlamál I, Birkás G., Masznyik Cs.) – 1987
- Dorog városközpont II. díj (tervezőtárs: Birkás G.) – 1988
- Kecskemét laktanyahasznosítás IV. díj – 1991
- Kecskemét laktanyahasznosítás (meghívásos) II. díj – 1992
- Nemzeti Színház – 1997

Díszlettervezési munkák:

- Tasnádi I.: Két egyfelvonásos – Múcsarnok – 1989
- A. Parker: Madárka – József Attila Színház – 1990
- Csukás I.: Ágacska – Arany János Színház – 1991
- Tasnádi I.: Fél nap Ferdinánddal – Egyetemi Színpad – 1992

- I. Kusan: Galócza – Szatmárnémeti Északi Színház – 1993
- 3 magyar egyfelvonásos – Szatmárnémeti Északi Színház – 1994
- „Az igazság órája” c. tévéműsor díszletterve – MTV – 1996
- Mélyvíz, Kincsestár c. műsorok díszletterve – MTV I. stúdió – 1998
- Repeta c. műsor díszletterve – MTV I. stúdió – 1998
- „Istennél a kegyelem” – tévéfilm az aradi vértanúkról MTV – 1999
- „Naprakész” munkacímű műsor díszletterve – MTV IV. stúdió – 1999